

A close-up portrait of Adjiedj Bakas, a man with short dark hair, wearing a dark suit jacket, a white shirt, and a blue patterned tie. He is looking slightly to the right of the camera with a subtle smile. The background is dark and out of focus.

DOOR LIA THORBORG
FOTOGRAFIE AVI GOODALL

ADJIEDJ BAKAS OVER DE TOEKOMST VAN WERK:

HET WORDT DE EEUW VAN DE **FREELANCER**

Iedereen mag zich zorgen maken vanwege de economische crisis, voor trendwatcher Adjiedj Bakas (1963) zijn het mooie tijden. Onlangs verschenen tegelijkertijd twee boeken van zijn hand: *De Toekomst van Werk* (coauteur Martijn van der Woude) en *De Toekomst van de Liefde*. En die toekomst van werk ziet er volgens de trendwatcher van het jaar 2009 florissant uit.

**HET WORDT DE EEUW
VAN DE FREELANCER 4**

**OUDE HAAGSE KOEK
OF COLLECTIEF INNOVEREN? 6**

NIEUW LID ASTRID REUS 18

INHOUD

Het wordt de eeuw van de freelancer

Volgens Ajiedj Bakas, trendwatcher van het jaar 2009, ziet de toekomst voor de zzp'er er rooskleurig uit. 4

Oude Haagse koek of collectief innoveren?

Het groeiend aantal zelfstandigen heeft ook effect op de sociale zekerheid. Binnenkort staat de positie van zelfstandigen op de agenda van de SER. Wat vinden Elly Blanksma (CDA), Bernard Wientjes (VNO-NCW), Sylvia Roelofs (ICT-Office), Mei Li Vos (PvdA) en Paul Schnabel (SCP) van de rol en de toekomst van de zelfstandige? 6

Het standpunt van FNV Zelfstandigen:

Tijd voor VAR in de zorg 8

Nieuws 9

Het zelfstandig leven van Fedor Mulder

Rond zijn 45e voelde zijn werk in de automatisering als 'moeten'. Hij zette een radicale stap en begon voor zichzelf als zeilmaker 10

Wikken en wegen

Automatische verlening VAR: een zorg minder? 12

Nieuws 14

ZZP crisisindex 14

Leestip: Calimeromarketing 2.0 15

In de regio

Ondernemerschap op de agenda 15

Hoe doe je dat nou?

Waaraan moet een factuur voldoen? 16

Antwoord voor bedrijven

Investeringsaftrek: iets voor u? 17

Nieuw lid Astrid Reus

Wijnimporteur en wijndocent 18

Nieuws 19

FNV Zelfstandigen voor u 20

«GROTE ORGANISATIES ZULLEN UIT ZIJN, DE ECONOMISCHE WAARDE VAN VAKMANSCHAP NEEMT TOE»

“Een algehele crisis als deze betekent dat banen worden afgebroken, maar ook dat de komst van nieuwe banen wordt versneld. Denk aan de vorige crisis, toen er honderdduizenden jobs bijkwamen in de telecommunicatie. Dat heb ik beschreven in mijn vorige boek *Beyond The Crisis* (2008). De nieuwe boeken zijn een logische follow-up.”

Zijn enthousiasme over de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in de komende decennia gaat niet geheel voorbij aan degenen die nu en straks hun baan verliezen, maar is vooral gestoeld op de nieuwe kansen voor jong en oud. En daarin ziet hij duizend bloemen bloeien voor de zzp'er. “Er zijn nu 900.000 freelancers. Dat zal de komende jaren toenemen tot 2 miljoen en het model zal zich verspreiden over alle sectoren. Er zijn geen uitzonderingen. Op het hoofdkantoor van Ahold zie je al dat jonge medewerkers afscheid nemen van hun vaste baan en zich vervolgens verhuren aan hun voormalige werkgever voor dezelfde arbeid. Op die manier kunnen ze hun tijd zelf indelen, werk gemakkelijker combineren met het gezin en mijden ze ellenlange vergaderingen of vervelende collega's. Ze maken werken leuker voor zichzelf.”

Volgens Bakas geldt dat laatste voor alle zelfstandige werkers van de toekomst: “Het wordt alleen maar beter. De rotklussen worden overgenomen door robots en machines. Hoe minder tijd we kwijt zijn met de nitty gritty, hoe meer er overblijft voor het ontplooiën van onze talenten. Dat kun je beschouwen als de emancipatie van de werkende mens.”

MIDDELEEUWEN

In zijn boek over werktrends, dat hij samen met Van der Woude (PiCompany, humanresourcemanagement) heeft geschreven, grijpt Bakas terug op de ontwikkeling van de werkende mens sinds het begin der tijden. Om tot de conclusie te komen dat we anno 2009 afstevenen op een – technisch uiteraard beter gefaciliteerde – herhaling van de middeleeuwen. “We gaan weer leven als de boer, de smid, de visser en de koopman. Allemaal zelfstandige beroepen, waarbij mensen vanuit hun vakmanschap elkaar opzochten. In de gilden, in kleine collectieven. Ik verwacht dat de moderne freelancers dat ook veel meer zullen doen. Daarmee kunnen ze immers de keerzijden van het zelfstandig ondernemerschap beter tackelen. Waarom zouden zzp'ers bijvoorbeeld niet gezamenlijk hun sociale zekerheid organiseren? In de crisis van 1870 ontstond de voorloper van de Rabobank, als coöperatie van boeren die geld nodig hadden. Er is geen reden waarom zelfstandigen met hetzelfde beroep niet gezamenlijk een pensioenfonds zouden kunnen oprichten. In de goud- en zilverbranche hebben 15.000 ondernemers in de jaren negentig, toen hun verzekeringspremies de pan uitrezen, een eigen coöperatieve verzekeringsmaatschappij opgericht. Momenteel denken ze serieus over een eigen bank. Dat is de gildemaatschappij. Ik weet dat de verzekeraars serieus rekening houden met deze markt en al volop collectieve producten ontwikkelen.”

HORIZONTALE CARRIÈRE

Bakas is een man met een zonnige uitstraling en een positieve instelling. Voor stilstand en verlies heeft hij weinig tijd. Natuurlijk gaat

hij in zijn boek niet voorbij aan massawerkloosheid als gevolg van de crisis. “Er komt sociale onrust, er zal een boze onderklasse zijn die het verliest van de vooruitgang en verbitterd met een zak chips op de bank gaat zitten.” Hij voorziet ‘slowbalisatie’, waarbij multinationals hun investeringen op een laag pitje zetten. “Des te meer kans voor start-ups.” Hij voorziet ook deflatie en nieuwe migratiestromen (van kenniswerkers uit Ierland en IJsland!). Bakas staat echter liever stil bij de krachtige, gezonde en flexibele mens, die altijd kansen zoekt, die professioneel is en slim. Die wil volgens hem een leven lang leren, actief blijven en tot op hoge leeftijd doorwerken. “Als je leuk werk hebt, kun je toch door tot je 75e? De geniale Willem Drees heeft dat trouwens al voorzien. In het oorspronkelijke wetsvoorstel voor de AOW ging hij uit van een jaarlijkse verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd. Als dat voorstel het in 1957 had gehaald, zaten we nu op 72 jaar en dat zou terecht geweest zijn.” Geldt dat ook voor mensen in zware beroepen, zoals de zorg of industrie? “Ik denk, en ik zie dat nu ook al, dat mensen vaker van werk zullen veranderen. Horizontale carrièreontwikkeling. Waarom zou jij niet een aantal jaren freelance journalist kunnen zijn, daarna als docent kunnen werken en tenslotte nog een overstap kunnen maken naar een museum? De meubels in mijn kantoor zijn gemaakt door een meubelmaker die een paar jaar geleden een timmerbedrijfje is begonnen. Daarvoor was hij tien jaar jurist. Vond hij ook heerlijk, maar hij kreeg zin om met zijn handen te werken. Ik ken iemand die acht maanden per jaar als verpleegkundige werkt en in de zomer vier maanden als stewardess bij een chartermaatschappij. Waarom zou een verkoper in de detailhandel zich niet een paar dagen per week kunnen verhuren als hovenier, als hij dat zou willen? In Singapore is deze beweging al volop aan de gang.”

BRAINPILLS

Dat vraagt niet alleen flexibele werkers, maar ook soepele werkgevers. Bakas doet ook daar niet moeilijk over: “De ideale werkgever wordt (ook) opdrachtgever. Hij staat open voor onderhandelingen met individuele professionals.” Bakas erkent wel dat de onzekerheid van het zelfstandig ondernemerschap niet voor iedere werknemer is weggelegd. “Ongeveer een derde zal hier nooit voor gaan. Die mensen zijn verslaafd aan zestig jaar sociaaleconomische zekerheid. Maar ook bij hen zal de werkgever inzetten op professionalisering. De werkplek zal beter worden afgestemd op de individuele talenten, prestaties zullen worden gediagnosticeerd en geëvalueerd. De productiviteit van werknemers zal fysiek en mentaal worden aangescherpt door fitness, power naps, energiedrankjes. De hersenen zullen worden gestimuleerd door brainpills, die zijn al in productie.”

De Amsterdamse trendwatcher ziet de crisis als het ultieme afscheid van de 20e eeuw. “We gaan op zoek naar een goede balans. Na deze depressie komt er een generatie in het bedrijfsleven aan de leiding die meer nadruk gaat leggen op vertrouwen, duurzaamheid en het menselijk aspect. Grote organisaties zullen uit zijn, de economische waarde van vakmanschap neemt toe. Het wordt de ‘Eeuw van de Freelancer’.”